

ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку політичного процесу та формування політичної системи в Україні важливого значення набувають такі універсальні цінності як взаємоповага та взаємодовіра між членами суспільства, та між суспільством та державною владою. Ці загальнолюдські принципи життєдіяльності в суспільстві забезпечують стабільність, стійкість та порядок. Період незалежності України наповнений як позитивними факторами, такими, як відчуття незалежності, так і окремими роками, коли економіка виходила з кризи, підвищувалася зарплата. Останні два роки не надають оптимізму. Нинішнє протистояння на Сході країни принесло нам катастрофічні руйни, забрало тисячі людських життів і розколело країну. Економіка знаходиться у занепаді, відбулася девальвація національної валюти, зросли ціни. Перед Президентом, парламентом, урядом країни постало завдання подальшого зміцнення незалежності держави, збереження стабільності та міжнародної згоди, протидії спробам розколотися країну за ідеологічними та національними ознаками, без відкладного вирішення потребують питання внутрішньої і зовнішньої політики, а головне – досягнення миру в країні.

Вищезазначені аспекти говорять про необхідність та актуальність наукового теоретико-практичного дослідження політичної влади, визначення її феномену.

Мета дослідження є теоретико-методологічний аналіз генези, специфіки функціонування, особливостей і феномену політичної влади.

Об'єктом дослідження є поняття та аналіз політичної влади її генези та особливостей.

Предметом дослідження є особливості формування та функціонування політичної влади.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Політичну владу та її особливості досліджували :О. Батанова, М. Баймуратова, В. Борденюка, Г. Бребана, Р. Герцога, А. Гука, К. Деві, А. Делькампа, В. Камлю, М. Канадець, В. Князєва, В. Кравченка, В. Куйбіду, М. Марку, Н. Мікулу, О. Молодцова, Т. Пахомову, Д. Попеску, М. Пухтинського, О. Руденку, А. Ткачука та інші.

Завдання дослідження: Дослідити історію виникнення та суть поняття «політична влада»; Простежити генезу, процес становлення, і особливості функціонування політичної влади. Визначити теоретико-правові аспекти політичної влади.

Виклад основного матеріалу. Поняття «політична влада» ширше за змістом, аніж державна влада, адже порівняно самостійне значення мають стосунки влади з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, громадянами, зокрема, під час виборів чи інших масових акцій. Політична влада – це здатність і можливість однієї особи, групи людей здійснювати визначальний вплив на політичну діяльність і поведінку громадян та їхніх об'єднань за допомогою різноманітних засобів: волі, авторитету, права, насильства. Сутність політичної влади визначають її функції: формування політичної системи суспільства; управління справами суспільства та держави; створення відповідного типу правління, режиму й, зрештою, державно-політичного устрою суспільства. Важливим компонентом політичної влади є культура влади – формасоціальних відносин, які полягають в обмеженні примусу й переході до застосування в управлінні авторитету і традицій. Культура влади ґрунтується на законі та авторитеті у громадян, на правій ідеї.

Проблеми влади зосереджені в сучасній західній науці на політиці Вільфредо Парето, Гаetano Моски, Роберта Міхельса, Макса Вебера, Моріса Дюверже та інших. І лише із встановленням демократичного політичного режиму в цілому став проблемою розвитку теорії влади та держави.

Ідею головної ролі політичної влади в суспільстві розробив англійський філософ Томас Гоббс. Томас Гоббс назвав державну владу «Особу або збори, волі яких підкоряються всі інші». Влада – це об'єднання волі громадян в єдину волю.

Сучасна політологія підкреслює, що будь-яка політична влада має завдання підтримувати порядок, утримувати напруженість під контролем, підтримувати статус-кво суспільства, реформувати його або революціонізувати (Флоріан Бро).

Іспанський політолог Хосе Ортега-і-Гассет аналізує економіку, військову сферу, інформацію та страх (фобократію). В описі економічної влади (або плутократії) зазначається, зокрема, що економічна влада – це багатство, перетворене в інструмент панування в суспільстві. Іншими словами, це сила, заснована на багатстві. Основним його інструментом є гроші. У сучасних умовах економічна влада досягла виняткової консолідації. Економічна влада як така і сама по собі «не вдається до насильства», ніби не здатна безсоромно нехтувати всіма божественними та людськими нормами. Економічна влада диктує поведінку акторів на публічній сцені [1].

Влада – одна з фундаментальних засад суспільства. Вона виявляється скрізь, де є усталені об'єднання людей: у сім'ї, виробничих колективах, різних організаціях і закладах, у державі.

Тільки узгодження дій усіх трьох гілок влади спроможне забезпечити функціонування та стабільний розвиток держави.

Підкреслимо: у методологічному контексті принцип розподілу функцій влади невіддільний від визнання єдності державної влади, джерелом якої є народ.

Систему державної влади за Конституцією в Україні складають: Глава держави - Президент України; орган законодавчої влади - Верховна Рада України; органи виконавчої влади - Кабінет Міністрів, обласні та районні державні адміністрації і органи судової влади.

Поділ влади – провідний механізм функціонування всіх видів політичної влади, характерна для демократичної держави система функціонування влади, згідно з якою законодавча, виконавча й судова влада здійснюються різними особами [2].

На сучасному етапі для українського народу сильна демократична влада є нагальною потребою. Нагадаємо, Аврам Лінкольн стверджував, що «демократія – це влада народу, влада, яку здійснює народ, влада в інтересах народу».

Сила демократичної влади (а перспектива лише за такою владою) значною мірою ґрунтується на довірі народу, його активній, зацікавленій участі у здійсненні державної політики.

Для здобуття такої довіри поряд з іншими передумовами визначальними є дії самої держави, її владних структур, які мають бути етично мотивовані. Йдеться про якісні зміни самої держави й характеру її відносин із громадянами. Держава не є заміником моралі, вона продовжує, доповнює її. Головним «дефіцитом» української демократії є нехтування законів і непрацююча Конституція. Провідні статті Основного закону порушуються або не виконуються.

Висновки. Отже, основна функція політичної влади – керування, керівництво суспільством у цілому і кожній його сфері. Вона полягає в постійному дозволі протиріччя між необхідністю порядку в суспільстві і різних інтересах різних шарів, національних і інших груп, окремих особистостей.

Друга функція – функція оптимізації самої політичної влади, пристосування її інститутів до цілям, задачам і самій суті тих сил, що прийшли до влади.

Третя функція – забезпечення стабільності в країні.

Влада в суспільстві розподіляється між багатьма центрами, що в постійній конкуренції доводять своє право на управління суспільством. Суспільною угодою між владою і суспільством в сьогоdnішніх умовах є конституція і конституційні закони.

Таким чином, проведений аналіз теоретичних засад щодо розуміння феномену політичної влади, владних відносин дає змогу говорити про існування зацікавленості у вивченні зазначеної проблеми з стародавніх часів й до сьогодні. Однією з провідних вивчених влади та владних відносин політиці є комунікативний аспект владних відносин, а також набуває все більшої актуальності дослідження соціокультурної моделі влади, яка вказує соціокультурні (правові, релігійні, моральні та інші) межі політичних рішень, які приймаються, з боку влади.

Список використаних джерел

1. Левенець Ю. Еволюція політичної влади в Україні / Ю. Левенець // Вісник Національної академії наук України. 2011. № 8. С. 3-13.
2. Радько П. Г. Особливості функціонування політичної влади в системі електронної демократії / П. Г. Радько, С. М. Приходько // Філософські обрії. 2016. Вип. 35. С. 19-26.
3. Скрипнюк В. М. Громадянин, суспільство, держава: політична участь як механізм демократичної легітимації влади / В. М. Скрипнюк // Філософські та методологічні проблеми права. 2013. № 1-2. С. 44-51.
4. Ткач О. І. Інститут президентства як суб'єкт концептуальної влади в демократичних політичних системах / О. І. Ткач // Софія. 2019. № 1. С. 71-76
5. Шаповаленко М. В. Криза традиційної демократії vs «контрдемократія» // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2015. Вип. 18. С. 31-36.